

ΤΥΧΗ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Ἡ νέα τῆς Γερμανίας αυτοκράτειρα Βικτώρια κατά-
γεται ἐκ χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ, γυναῖκες ἐστεμμέναι τὸ
βασιλικὸν στέμμα, τόσον ἀνδρικῶς διηθύναν τὰς ὑποθέ-
σεις τοῦ κράτους, ὥστε ἀπέκτησαν δόξαν ἄγghρον. Ἐν
τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀγγλίας οὐδεὶς βασιλεὺς ἔσχε τὴν δό-
ξαν τῆς βασιλείας. Ἐλισάβετ. Αὕτῃ ἡ μήτηρ τῆς αυτο-
κράτειρας ἡ βασίλισσα Βικτώρια καὶ αυτοκράτειρα τῶν
Ἰνδιῶν, κυβερνᾷ ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος τόσον ἀπηλλαγμένη
παντὸς μώμου, ὥστε ἐκτιμᾶται παρὰ πάντων. Ἡ σύζυγος
τοῦ Γερμανοῦ αυτοκράτορος ἐκληρονόμησεν οὐ μόνον τὸ
ὄνομα ἀλλὰ καὶ τὰ προτερήματα τῆς μητρός της. Καὶ
δὲν προώριται μὲν αὕτη νὰ διευθύνῃ μόνη τὴν κυβέρνη-
σιν τῆς χώρας, οὐχ ἥττον, ἀναμένουσιν αὐτὴν δοκιμασίαι
τὰς ὁποίας διὰ νὰ ὑποστῇ ἀξιοπρεπῶς καὶ νὰ ὑπερνικήσῃ
ἀπαιτεῖται ἐξοχὸς διανοητικὴ δύναμις. Δὲν πρόκειται περὶ
ἀνδρικῆς δυνάμεως. Διότι ἡ γυναικεῖα ψυχὴ εἶναι ἰσχυρὰ
διὰ τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς ἐθελουσίας της ἐν πολλοῖς,
ἐνῷ ὁ ἀνὴρ πολλάκις καταλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ
νὰ ρίψῃ τὰ ὅπλα ἐν ἀπελπισμῷ. Ἡ αυτοκράτειρα τῆς
Γερμανίας ἐν τῇ προσλαλίᾳ, τὴν ὁποίαν ἀπέτεινε πρὸς
τὰς ἐπιτροπείας τῶν διαφόρων γυναικεῶν σωματοειῶν,
ἀνομολογεῖ τὸ λυπηρὸν τῆς νῦν καταστάσεως. Βαρὺ νό-
σημα καταστρέφει τὸν σύζυγον της, ὅστις προώριται νὰ
τηρήτῃ τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ἰσχυ-
τοῦ γερμανικοῦ κράτους, καὶ ὅλη του ἡ θελήσις τοῦτο
ἐπιδιώκει, νὰ διευθύνῃ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Γερμανικοῦ
ἔθνους κατὰ τρόπον ἀντάξιον αὐτοῦ. Ἡ αυτοκράτειρα
θεωρεῖ ὡς πρώτιστον καὶ ἱερὸν καθήκον της νὰ φροντίσῃ
περὶ τοῦ πάσχοντος συζύγου της, ὅπερ ἀναγνωρίζει ὡς
τὸν κυριώτατον προορισμὸν τῆς γυναικός. Σημειωτέον δ'
ὅτι, ἡ περὶ τοῦ συζύγου φροντίς αὐτῆς συμπίπτει μὲ τὴν
περὶ τοῦ αυτοκράτορος. Ἡ νοσηλεία λοιπὸν μεταβάλλε-
ται εἰς μεγάλην ἀποστολὴν, συνεχομένην μὲ τὴν ὑγίειαν
τοῦ αυτοκράτορος καὶ μὲ τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ὁποίαν θέλει
ἐξασκήσει τὸ γερμανικὸν κράτος ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς Εὐ-
ρώπης. Οὕτως, ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι εὐκόλουν
νὰ χωρισθῇ καὶ νὰ περιορισθῇ πᾶσα ἀποστολή. Ἡ αυτο-
κράτειρα ἐκπληροῖ καθήκοντα γυναικὸς συζύγου καὶ ὅμως
ἂν αἱ προσπάθειαι της ἀποβῶσι σωτήριαι, θὰ ἐπιτύχῃ
σκοπὸν ὑπὸ μόνῃς τῆς πολιτείας καὶ μόνον πολιτικῶς
δυνάμενον νὰ κριθῇ ὀρθῶς καὶ ἐπεξίως.

Ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀποτε-
λεῖ λίαν δύσκολον πρόβλημα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ
προορισμὸς καὶ ἡ ἀποστολή τῆς γυναικὸς ταυτίζονται μὲ
τὰ κοινωνικὰ ζητήματα. Τὸ παρελθὸν μᾶς παρέδωκε συνη-
θείας περιορίζουσας τὴν θέσιν τῆς γυναικός. Ὅσον ὑψηλὰ
καὶ ἂν σκέπτηται τὸ γερμανικὸν ἔθνος περὶ τῆς γυναικός,
ἀρκοῦσι κοινωνικὰ τινα φαινόμενα, ὅπως μᾶς πείσωσιν,
ὅτι ἀπαιτοῦνται ριζικαὶ μεταρρυθμίσεις, ἵνα ἀποφύγῃ αὕτη
τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀτιμίαν. Πόσον πρέπει νὰ ἐκτεί-
νωνται τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῆς γυναικός, ἐπὶ πόσον
πρέπει νὰ τῇ ἐπιτραπῇ νὰ μετέχῃ ἐπὶ τῆς ἐργασίας καὶ
τῆς ἀνεξαρτησίας ἐν τῇ κοινωνίᾳ; Ποῖον εἶναι τὸ ὅριον
τὸ καλὸν τῆν γυναῖκα ἀπὸ τοῦ ν' ἀποξενωθῇ τὸν φυσι-
κὸν της προορισμὸν, ἀπὸ τοῦ νὰ ὑπολάβῃ θέσιν τιμητικὴν;
Ἡ αυτοκράτειρα Βικτώρια ἀνέφερε τὸ πρόβλημα τοῦτο
καὶ ὑπεσχέθη νὰ πράξῃ πᾶν τὸ ἐπ' αὐτῇ πρὸς βελτίωσιν
τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων τάξεων. Ὁρὸς ἀναπόφευκτος πρὸς
τοῦτο, ὃν δικαίως ἐτόνισεν ἡ αυτοκράτειρα, εἶναι ἡ ἠθικὴ

καὶ πνευματικὴ μόρφωσις τῶν γυναικῶν καὶ ἡ προαγωγή
τῆς παραγωγικότητος αὐτῶν καὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ κερ-
δαίνειν. Ἡ αυτοκράτειρα ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπιμελείας τῆς
ὑγείας, καὶ εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἐν τούτῳ αἱ γυναῖκες ἔχουσι
κατωρθώσει μεγάλα, διότι εὐρίσκονται ἐν τῷ σχολείῳ
τῶν ὡς πρὸς τοῦτο δέ, ὀρθῶς ἔχει ἡ συνήθης ἀντίληψις
καὶ ἡ παράδοσις. Ἀλλὰ αἱ γυναῖκες τῆς σήμερον ὀφεί-
λουσι νὰ κυριεύσωσι ἄλλο ἔδαφος ἐνεργείας, ἐν τούτῳ δ'
ἔχουσι προστάτιδα τὴν αυτοκράτειραν τῆς Γερμανίας, τὸ
δ' ἐμφυτον γερμανικὸν πνεῦμα μᾶς ἐγγυᾶται, ὅτι κατὰ
τὰς πρῆς χειραφέτησιν προσπάθειαι τῶν γερμανίδων, θὰ
τηρήθῃ ἡ ὀρθὴ ὁδὸς καὶ τὸ ἀρμόδιον μέτρον. Ὅπως δὲ
ποτε εἶνε σημαντικώτατον φαινόμενον, τὸ ὅτι τὸ ζήτημα
τῶν γυναικῶν ἀνεκινήθη ὑπὸ τόσον ὑψηλᾷ ἰσταμένου προ-
σώπου, καὶ ἐτέθη εἰς συνάφειαν μὲ τὸ καθ' ὅλου κοινωνι-
κὸν ζήτημα. Ὡς σύζυγος ἀφιερῶται εἰς τὴν περιποίησιν
τοῦ ἀνδρός της, ὡς αυτοκράτειρα θεωρεῖ ὡς τὸν κάλλι-
στόν της προορισμὸν τὸ νὰ ἐργασθῇ ἀκαταπονήτως πρὸς
βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἀνθρώπων τάξεων. Ἡ ἰδέα τῆς
κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως ἐθριάμβευσε λαμπρά.

Ἡ προσλαλία τῆς αυτοκράτειρας ἔχει τι τὸ κατ' ἐξο-
χὴν ἀγαθόν. Αἱ λέξεις κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως ἵστανται
τώρα ἐπὶ τῆς σημαίας παντὸς κόμματος, πάντες δὲ κα-
ταγίνονται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀνθρώπων τάξεων. Ὑπάρ-
χει ὅμως μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐκμεταλλευομένων
τὸ κοινωνικὸν ζήτημα, ὅπως ἀποπλανήσωσι τὸ πνεῦμα
τοῦ λαοῦ καὶ ἐπαναφέρωσι τὸ πνεῦμα τοῦ Μεσαιῶνος, καὶ
τῶν μετ' εὐγενεὺς ἐθελουσίας καὶ σοδαρῶς προσπαθούν-
των νὰ βελτιώσωσι τὴν τυχὴν τῶν ἀτυχῶν. Ἄλλο εἶναι
τὸ νὰ ἐπιδιώκῃ τις τὴν κοινωνικὴν μεταρρυθμίσιν ἐν ὀνόματι
τῆς προόδου, καὶ ἄλλο ἰδὸν νὰ θανείζηται ἐκ τοῦ κοινωνι-
σμοῦ φράσεις τινάς, διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὁπισθοδρόμησιν
καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ. Διὰ τοῦτο, πρέ-
πει νὰ διακρίνωνται οἱ ψευδοπροφῆται τῶν ἀληθῶν προ-
φητῶν, τὸ εἶδος ἀπὸ τοῦ σκότους, διὰ νὰ μὴ περιέλθῃ ἡ
κοινωνία εἰς τὸ χάος.

Τὴν εὐεργετικὴν ταύτην διάκρισιν προκαλεῖ ἡ αὐτε-
κράτειρα Βικτώρια, ὁμιλοῦσα ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας
καὶ τῆς προόδου. Ἀρχαῖος μῦθος λέγει, ὅτι δαίμων τις
ἐξέθρονισε βασιλέα τῆς Ἀνατολῆς, οἱ δὲ σοφοὶ τῆς χώρας
ἀνεξήτουν σημείον τοῦ πρὸς διάκρισιν τοῦ γνησιοῦ βασιλεῶς
ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς. Ὡς πρὸς τὴν κοινωνικὴν μεταρρυθμίσιν, δὲν
εἶνε δύσκολον νὰ εὕρῃ τις τὰ αἷτια τὰ κινεῶντα τὰ διά-
φορα κόμματα. Ὅπου παρὰ τοῖς λόγοις περὶ κοινωνικῆς
μεταρρυθμίσεως παρατηρεῖται ἐν ὅλῃ τῇ γυμνότητι τὸ
ἐγωϊστικὸν πνεῦμα τῶν βιωτικῶν τάξεων, εἶναι κατάδη-
λον πόσον ἀξίζει ἡ φιλανθρωπία τῶν τοιούτων. Τὸ εὐε-
ργετικὸν πάθος κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως εἶναι ἀναπό-
σπαστον ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς προόδου. Ἀλλὰ καὶ
αἱ φιλελευθεροὶ μερίδες δὲν δύνανται νὰ ἀποφύγωσι τὰ
ὑπὸ τῆς αυτοκράτειρας Βικτωρίας ὑποδειχθέντα αὐταῖς
καθήκοντα. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἀρμόζει τὸ λόγιον «Θέλεις νὰ
μάθῃς τί ἀρμόζει; ἐρώτα εὐγενεῖς γυναῖκας».

Τὸ μνημεῖον τὸ ὁποῖον ἀνεγείρομεν τῇ Μαρίκῃ Θηρε-
σίᾳ, καὶ τὰ ἐν ἀρχῇ ἀναφερθέντα παραδείγματα, δεικνύ-
ουσιν, ὅτι γυναῖκες ἐπὶ θρόνου δύνανται νὰ ἀπαθανατισθῶσι
καὶ νὰ λύσωσι τὰ δυσκολώτατα τῶν προβλημάτων. Πάν-
τοτε ὅμως αἱ ἡγεμονίδες αὗται ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ μεγα-
λῶν πολιτικῶν καὶ λαῶν τῆς Γερμανίας, καὶ σήμερον δὲν
λείπει ἡ τοιαύτη ὑποστήριξις. Ὁ κρίγκνφ Βίσμαρκ καὶ
ὑπὸ τὸν νέον αυτοκράτορα ἔγεινεν ὁ αὐτός. Εἶναι ὁ σιδη-
ροῦς ἀρχιγραμματεὺς, ἀκλόνητος εἰς τὰς ἀποφάσεις του
καὶ ἰθὺντων τῶν τυχῶν τοῦ κράτους. Ἐν τῷ συμβουλίῳ
τοῦ στέμματος, τῷ γενομένῳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ αὐ-
τοκράτορος, ἀνέπτυξεν ὁ κ. Βίσμαρκ τὴν κατάστασιν τῆς

ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὁ αὐτοκράτωρ ἀπεδέξατο πάσας τὰς προτάσεις καὶ γινώσκας αὐτοῦ, ἐξέφρασε μάλιστα αὐτῷ ὅλους ἰδιαζόντως, τὴν πλήρη του εὐγνωμοσύνην. Ὁ κ. Βίσμαρκ λοιπὸν, εἶνε διὰ τὸν υἱὸν ὡς πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ ὅ,τι ἦτο διὰ τὸν πατέρα. Θὰ προίσταται καὶ εἰς τὸ μέλλον τοῦ γερμανικοῦ κράτους.

Ἀληθῶς, ἡ Γερμανία κατέστη παράδοξον ἔδαφος ἀντιθέσεων, οὐδαμῶς ἐκδηλουμένων καὶ ἡρέμα ὑπνωτισουσῶν ὑπὸ τὸ κάλυμμα ποικίλων λόγων. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου εἶναι διάφοροι τῶν μέχρι τοῦδε ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ χώρᾳ του. Ἡ αὐτοκράτειρα δὲν μετέχει τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦτου ἕνεκα δὲν δύναται νὰ συμβουλευσῇ τὴν ῥῆξιν πρὸς τὸν ἀρχιγραμματέα. Τὰ κόμματα σιωπῶσιν ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὴν νόσον τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ μοναρχικὰ φρονῶν λαὸς, συμπαθεῖ εἰς τὰς δοκιμασίας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου. Ὁ δὲ πρίγκηψ Βίσμαρκ γνωρίζει καλῶς, οὐ μόνον τὰ καθήκοντα του, ἀλλὰ καὶ τὴν σημασίαν τῆς προσωπικότητός του. Ἰσताται ἐπὶ τοῦ πηδαλίου καὶ προσπαθεῖ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν δυνάμενον ν' αὐξήσῃ τὰς παρούσας δυσκολίας. Ἡ νῦν κατάστασις τῆς Γερμανίας εἶναι ὅπως ἰδιόρυθμος, παράδοξον καὶ γινώδιον μεταξύ τῆς δυνάμεως τῆς ἐπιτυχίας, τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῶν συμπαθειῶν. Ἡ αὐτοκράτειρα Βικτωρία ἀντιπροσωπεύει τὴν ἰδανικότητα, ὁ δὲ πρίγκηψ Βίσμαρκ τὴν πραγματικότητα. Ἐν τῇ ἰδανικότητι βασιλεῦει ἡ γυνὴ, ἐν δὲ τῇ πραγματικότητι ἀρχει κατὰ τὸ παρὸν ἀκόμη ὁ ἀνὴρ, κυβερνᾷ ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος ὁ σιδηροῦς ἀρχιγραμματέας. Παρ' ὅλην δὲ τὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἐκτίμησιν, δὲν δύναται τις ν' ἀποφύγῃ τὴν συμπάθειαν πρὸς τὸ φαινόμενον, ὅτι γυνὴ γινώρισσα σὺν τῇ μεγίστῃ δόξῃ καὶ λαμπρότητι καὶ τὴν ὀδυνηροτάτην διὰ πᾶσαν γυναικα τύχην, ἐν τῇ συναισθῆσει τῶν καθιζόντων τῆς ἀγριεῖας τὰς φροντίδας τῆς εἰς τὴν εὐτυχίαν καὶ εἰς τὸ μέλλον τῶν γυναικῶν.

ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΣ

(Διήγημα Ἰδαν Τουργενιέφ)

(Συνέχεια καὶ τέλος)

XXI

Ἡ μήτηρ μου τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν εἰδοποίησεν ὅτι μεταβαίνει εἰς τὴν πόλιν τὴν πρωίαν, ὁ πατὴρ μου μετέβη εἰς τὸν θάλαμον τῆς μετρός μου καὶ ἐπὶ πολὺ ἔμεινε μετ' αὐτῆς καταμόνας. Οὐδεὶς ἤκουσε τί εἶπον, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου δὲν ἔκλειπε πλέον, ἀλλὰ δὲν ἤλλαξε γνώμην καὶ ἀπεφασίσθη πλέον νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν ἐξοχὴν. Ἐνθυμοῦμαι, ἔλλειψα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ δὲν ἐπάτησα εἰς τὸν κήπον μήτε ἤτενισα καὶ τὸν οἰκίσκον τῆς Ζιναΐδας καὶ τὴν ἐσπέραν δὲ ὑπῆρξα αὐτόπτης μάρτυς τῆς ἀκολούθου σκηνῆς ὁ πατὴρ μου, ἔαβε τὸν κόμητα Μαλίερσκυ ἀπὸ τὰς χεῖρας ψυχρῶς καὶ ἔμπροσθεν τῶν ὑπηρετῶν τῶ εἶπε· «Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐφάνητε εἰς τὴν θύραν· δὲν δύναμαι τὴν στιγμήν ταύτην νὰ ἔλθω εἰς ἐξηγήσεις, ἀλλ' ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶπω, ὅτι ἐὰν ἔλθετε ἄλλην φοράν εἰς τὸ σπίτι μου ὅ,τι σὰς πετάξω ἔξω ἀπὸ τοῦ παράθυρον. Ἡ παρουσία σας δὲν με εὐχαριστεῖ ποῶς». Ὁ κόμης ὑπέκλιθη, ἔτριξε τοὺς ὀδόντας καὶ ἔχάζη.

Ἦξατο ἡ μετακόμισις διὰ τὴν πόλιν, εἰς τὸ Ἀρμπάτ, ὅπου ἦτο ἡ οἰκία μας. Ὁ πατὴρ δὲν ἤθελε νὰ μένωμεν πλέον εἰς τὴν ἐξοχὴν, προσεπάθει δὲ νὰ κάμῃ τὴν μαθητέρα μου νὰ λησμονήσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς προτερείας· Ὅλα ἐγένοντο ἡσύχως

ἡ μήτηρ μου διέταξε νὰ ἀποχαιρετίσωσι τὴν πρίγκηπέσσαν, καὶ νὰ συγχαρῆσιν αὐτὴν διότι ἀσθενοῦσα δὲν ἤλυνθη ἐν ἰδῇ αὐτὴν προσωπικῶς. Ἐγὼ ἐφερόμην ὡς ἄφρων, καὶ ἐν μόνον ἐπεθύμουν, πῶς νὰ τελειώσουν ὅλα ταῦτα ἐνωρίτερον. Μία σκέψις δὲν ἐβγαίνει ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μου, πῶς ἡδύνατο νὰ ἀγαπᾷ νεῶνις αὐτὴ τὸν πατέρα μου, ἀφοῦ ἐγνώριζεν ὅτι δὲν εἶναι ἐλεύθερος, ἐνῷ ἡδύνατο νὰ γυμρευθῇ ὅτε ἤθελε τὸν Μπελοζόρωφ. Τί ἤλπιζεν αὐτὴ; Καὶ ἐσυλλογίσθη, νὰ τί εἶνε αὐτὸς ὁ ἔρως, αὐτὸ τὸ πάθος, καὶ ἀνεμνήσθη τὸς λόγους τοῦ Δούσιν· θυσιάσεις ἡδέως τὸν ἑαυτὸν σου χάριν ἄλλου. Τοῦτο μοὶ συνέβη νὰ τὸ ἴδω εἰς ἐν ἐκ τῶν παραθύρων τῆς Ζιναΐδας. Σκεπτόμενος ταῦτα δὲν ἀντείχον νὰ μὴν τὴν ἀποχαιρετίσω αὐτὴν καὶ τῇ εἶπω τὸ τελευταῖον χαῖρε, καὶ ἐν μιᾷ ἀκατασχέτῳ στιγμῇ μετέβην εἰς τὸν οἰκίσκον.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ εὗρον τὴν γραίαν πρίγκηπέσσαν. — Τί, παιδάκι μου, οἱ δικοὶ σας τόσο γογγίζου φεύγου ἀπὸ τὴν ἐξοχὴν, μοὶ εἶπεν αὐτὴ ροφῶσα ἀφθόνης ταυθάκον. Ἐβλεπον αὐτὴν καὶ ἡτθανόντην ἀκουσίαν ταραχὴν ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ὅσα μοὶ εἶπεν ὁ Φίλιππος περὶ συναλλάγματος με ἐτάραττον. Ἡ Ζιναΐδα τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ἀκούσασα τῆς φωνῆς μου, ἐφάνη ἀπὸ τοῦ ἐτέρου δωματίου, ἐν μνηστῇ περιβολῇ, κάτω χροὸς καὶ μὲ λευκωμένην κόμην. Σιγῇ μὲ ἔλαβεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς καὶ μὲ ἔσυρε πλησίον τῆς.

— Ἀκουσα τὴν φωνὴν σας, ἤρξατο αὐτὴ, καὶ ἐξῆλθον ἁμέσως. Μὲ τόσο ἐλαφρὰν καρδίαν μᾶς ἀφίνεις κακὸ παιδί.

— Ἦλθον νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω, πρίγκηπέσσα, ἴσως διὰ πάντα. Ἀκούσατε ἴσως ὅτι ἀναχωροῦμεν.

Ἡ Ζιναΐδα μὲ προσητένισεν ἡρέμα.

— Ναί, τὸ ἤκουσα. Σᾶς εὐχαριστῶ διότι ἤλθατε. Ἐγὼ ἤδη ἔσπευτό μου πῶς δὲν θὰ σᾶς ἐβλεπον πλέον. Ἰσως σᾶς ἐπείραξα ποτὲ, ἀλλὰ βέβαια δὲν εἶμαι ὅπως με φαντάζεσθε. Ἀλήθεια δὲν εἶμαι κακὴ, ὡς με νομίζετε.

— Ἐγὼ;

— Ναί, σεῖς, σεῖς.

— Ἐγὼ; ἐπανελάθον καὶ ἡ καρδίᾳ μου ἀνασχοιῶτα ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ παρελθόντος. Ἐγὼ, Ζιναΐδα Ἀλεξάνδροννα πάντοτε θὰ σᾶς ἀγαπῶ καὶ θὰ σᾶς λατρεύω, μέχρι τοῦ τέλους τῆς ζωῆς μου.

Ἡ Ζιναΐδα στρέψασα πρὸς με, ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας τῆς, ἐνῇ καλίσθη τὴν κεφαλὴν μου καὶ δυνατὰ, δυνατὰ μὲ ἐφίλησε. Κύριος εἶδε ποῖον ἐξῆτει αὐτὸ τὸ παρατεταμένον φίλημα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ διψῶν ἐρόρφησα τὴν ἡδύτητά του. Ἐγνώριξα, ὅτι δὲν θὰ ἐπαναληφθῇ πλέον.

— Ὑγιαίνειτε, ὕγιαίνειτε, ἐψιθύρισα...

Ἡ Ζιναΐδα ἀπῆλθε, ἀπῆλθον καὶ ἐγὼ. Δὲν δύναμαι νὰ κατανοήσω μὲ ποῖα συναισθήματα ἐξῆλθον. Δὲν θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ σκηνὴ αὕτη, ἀλλὰ θεώρουν ἐμαυτὸν τὸν δυστυχῆ, ἐὰν δὲν ἐδοκίμαζον τὴν ἡδύτητά τῆς.

Ἐπετρέψαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἔνθα ἤρξαμην προετοιμαζόμενος διὰ τὰς ἐξετάσεις. Ἡ πληγὴ τῆς καρδίας μου ἀργὰ ἐπουλοῦτο, ἀλλὰ ἐναντίον τοῦ πατρός μου οὐδεμίαν ἀντιπάθειαν ἡσθάνομην. Τούναντιον, οὗτος μοὶ ἐφαίνετο συμπαθὲς στέρος... Ἀφίνομεν εἰς τοὺς ψυχολόγους νὰ λύσωσιν αὐτὴ τὴν ἀντίθεσιν ἂν θέλουν. Μίαν ἡμέραν περιεπάτου εἰς τὴν βουλεβάρτον, καὶ μετ' ἀπεριγρήπτου χαρᾶς εἶδον τὸν Δούσιν ὃν ἡγάπων διὰ τὴν ἀπλότην αὐτοῦ καὶ εὐθύτητά του· μοῦ ἦν συμπαθέστατος εἰς τὰς ἀναμνήσεις μου· ἐρρίφθη πρὸς αὐτόν.

— ὦ! ἐφώνησεν ἀκράτῃς ἐκ θαύματος! Καλὲ εἰσθε σεῖς! Γιὰ νὰ ἴδω! εἰσὶν κίτρινος ἀκόμη, ἀλλὰ τὰ μάτια σου δὲν εἶναι σὰν πρῶτα. Αἶ, φίλε μου, ὁ ἀνθρώπος δὲ εἶναι οὐκ ἄντι τῆς σάλας. Ἀλλὰ πῶς περνᾶτε; μελεῖτε;

Ἐστέναξα· ἤθελον νὰ τῷ εἶπω τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡσχυνόμην.

— Πάει καλὰ, τὸ ζήτημα εἶναι πῶς νὰ ζήσῃ κανεὶς κοινικῶς πλέον, καὶ νὰ μὴ ἀφίνηται εἰς τὰς συγκινήσεις. Κοποῖοι εἶνε οἱ καρποὶ τῶν συγκινήσεων τούτων! τρομεροί! Ὅσοι καὶ ἂν τὸν παρασύρῃ κα ἐνὰ τὸ κύμα, ἀσχημα εἶναι... Ἐμμεθεὶς τὰ τοῦ Μπελοζόρωφ.

— Ὅχι.

— Κατεστράφη καθ' ὅλοκληρίαν· λέγουσιν ὅτι ἔφυγεν εἰς τὸν Καύκασον. Ἀς σοῦ χρησιμεύτῃ ὡς μάθημα τοῦτο· σε